PROPOSTA PEDAGÒGICA FORMACIÓ I ORIENTACIÓ PERSONAL I PROFESIONAL

1. Introducció

El departament de FOL de l'IES Violant de Casalduch (Benicàssim) està integrat per una única professora : Mariajosé Yanini Estellés. No obstant però degut a que hi han més grups a l´institut, hi hauàn tres assignatures que les impartirán altres professors que no pertanyen al departamento. En concret :

L'Orientadora Educativa Celia Cano Escuder, professora d'ensenyament secundari amb plaça definitiva en el centre. Donarà l´assignatura de Fol a 1 FPB tant del mòdul d´electricitat com al de Jardineria

El professor Juan Carlos Granell del departament d´Economia que está en situació de comissió de serveis al centre. Donarà l´assignatura de 2 CFGS de Empresa E Iniciativa emprenedora

Ambos professors estàn en estret contacte amb mi com a cap del depaftament per a prendre decisions que afecten a qualsevol aspecte del departament.

Les assignatures que es realitzen per la professora Mariajosé Yanini son :

- **Formació i Orientació Professional i Personal per al grup 4 ESO**
- **Mòdul de FOL als grups de 1 de CFGM i CFGS**
- **Mòdul FOL als grups de 2º de FPB tant d´electricitat com de Jardineria**
- **Mòdul d´empresa e Iniciativa emprenedora : Per al grup de 2 CFGM**

2.Contextualització

El nostre centre és l'únic institut públic de Secundària del municipi. Això implica una àmplia diversitat en l'alumnat, tant social, econòmica, cultural com lingüísticament. Comptem amb aquesta diversitat per a l'enfocament d'aquesta programació, doncs en requerir la implicació directa dels estudiants, aquesta diversitat es converteix en una riquesa que contribueix a l'aprenentatge col·lectiu.

D'altra banda, les matèries assignades a aquest departament són matèries amb

un caràcter pràctic i orientat al creixement personal, per la qual cosa l'alumnat té en principi una disposició molt positiva cap a elles i és més senzill aconseguir la seua implicació en el procés d'aprenentatge. Per aquestes raons podem plantejar-nos l'enfocament pràctic i constructivista d'aquesta programació amb unes certes garanties d'èxit.

La situació legislativa d'aquest curs ens enfronta a unes circumstàncies especials,on tots els cursos es regirant sota la normativa LOMLOE, que canvia radicalment la visió de l'aprenentatge de l'alumnat.

Una de les finalitats de l'educació bàsica és contribuir al desenvolupament integral de tot l'alumnat, així com a la preparació per a la participació activa en la vida econòmica, social i cultural amb autonomia, responsabilitat, actitud crítica i habilitats per a adaptar-se als canvis i transicions.

La materia del mòdul de FOPP está vinculada a un gran nombre dels objectius considerats com a metes de l'Educació Secundària, entre els quals hi ha el fet que l'alumnat mobilitze els coneixements, les habilitats i les actituds per a participar en la societat de manera activa i responsable, amb iniciativa i confiança en si mateix, i desenvolupe la competència per a aprendre a aprendre, planificar i prendre decisions.

En termes generals, i d'acord amb els objectius educatius i el perfil d'eixida de l'alumnat al final de l'ensenyament bàsic, la matèria integra els coneixements, les destreses i les actituds en el desenvolupament de les seues competències específiques, que permetran a l'alumnat entendre els conflictes com a consubstancials a la vida i resoldre'ls de manera pacífica. També permetrà als i les estudiants aprofitar les oportunitats de la cultura digital des d'una perspectiva crítica i fer-ne un ús ètic i responsable, acceptar la incertesa inherent a la realitat actual i aprendre a controlar l'ansietat, així com desenvolupar habilitats que els permeten continuar aprenent al llarg de la vida.

En definitiva, la matèria enllaça directament amb l'objectiu fonamental del perfil d'eixida en finalitzar l'ensenyament bàsic de dotar l'alumnat de les eines imprescindibles perquè desenvolupe un projecte de vida personal, social i professional satisfactori.

En relació amb els principis pedagògics de l'etapa es fomenta la capacitat d'aprendre per si mateixos i promou el treball en equip per mitjà de la resolució col·laborativa de problemes. Intensifica la inclusió de tot l'alumnat i reforça l'autoestima, l'autonomia, la reflexió i la responsabilitat. I, finalment, és en si mateixa una mesura per a l'orientació educativa, psicopedagògica i professional,

un element fonamental en l'ordenació d'aquesta etapa. Així mateix, s'ocupa de manera explícita d'aspectes que es tracten en altres àrees i matèries: l'ús crític i responsable de les tecnologies de la informació i la comunicació, l'educació per a la salut i l'educació emocional i en valors.

De manera transversal, connecta amb la comprensió i l'expressió, tant oral com escrita, i considera el llenguatge com el vehicle imprescindible per al coneixement de si mateix, la relació amb els altres i amb l'entorn. La matèria contribueix al desenvolupament personal, a enfortir el coneixement sobre les pròpies fortaleses i febleses, identificar la influència del grup social i de la cultura, també ajuda a dominar les destreses bàsiques per a l'ús crític de les fonts d'informació i comunicació, potencia l'ús responsable de les tecnologies i, finalment, contribueix a desenvolupar les capacitats d'aprendre a aprendre, aprendre a ser, aprendre a decidir i aprendre a conviure.

Les matèries de Formació i Orientació Personal es conceb amb caràcter eminentment pràctic i aplicat. Des d'una metodologia d'aprenentatge activa i experiencial, l'alumnat tindrà la possibilitat d'entrenar habilitats d'autoreflexió, explorar el context i adquirir eines per a la presa de decisions i per al disseny d'un projecte d'orientació personal, acadèmic i professional. Mitjançant activitats de treball en equip podrà exercitar les habilitats personals i socials necessàries per a participar, crear i desenvolupar-se en els grups humans en els quals interactua i les habilitats que li facilitaran la gestió de les transicions al llarg de la seua vida.

Les competències plantejades tenen continuïtat amb les que s'han adquirit durant l'etapa de Primària i els tres primers cursos de l'Educació Secundària Obligatòria, i estan formulades en relació amb el perfil d'eixida de l'alumnat quan finalitza l'ensenyament bàsic.

3. Marc normatiu

Aquesta proposta pedagògica sorgeix de la reflexió a partir de les instruccions d'inici de curs recollides en la RESOLUCIÓ de 27 de juny de 2023, del secretari autonòmic d'Educació i Formació Professional, per la qual s'aproven les instruccions per a l'organització i el funcionament dels centres que imparteixen Educació Secundària Obligatòria i Batxillerat durant el curs 2023-2024 (DOGV 9384, 30.06.2023).

I en la RESOLUCIÓ de 6 de juliol de 2023, de la Secretaria Autonòmica d'Educació i Formació Professional, per la qual es dicten instruccions sobre l'ordenació acadèmica i d'organització de l'activitat docent dels centres de la

Comunitat Valenciana que durant el curs 2023-2024 impartisquen Formació Professional de grau C, D i E. (DOGV 9638 / 13.07.2023)

Prenem com a base, per a 3r i 4t de PDC, la referencia normativa és el que es disposa en el DECRET 107/2022, de 5 d'agost, del Consell, pel qual s'estableix l'ordenació i el currículum de l'Educació Secundària Obligatòria

Per a 1r d'FP Bàsica, la referència ve disposada al El Decret 135/2014, de 8 d'agost, modificat pel Decret 36/2020, de 13 de març, del Consell, pel qual es regulen els cicles formatius de Formació Professional Bàsica en l'àmbit de la Comunitat Valenciana i especialment el Reial Decret 659/2023, de 18 de juliol, pel que se desarrolla la ordenació del Sistema de Formació Professional on en el seu Annex III especifica els Resultats d'aprenentatge i criteris d'avaluació per al Mòdul professional d'itinerari personal per a l'ocupabilitat en els cicles formatius de Grau Bàsic (Codi: 3159) On s'especifica en els següents articles que:

Article 85. Organització: c) Àmbit Professional, que inclourà els mòduls professionals que desenvolupen, almenys, la formació necessària per a obtindre un certificat professional de Grau C, vinculat a estàndards de competència de nivell 1 del Catàleg Nacional d'Estàndards de Competències Professionals, i que inclourà el mòdul d'Itinerari personal per a l'ocupabilitat.

Article 87. Currículum.:2. L'àmbit professional tindrà un currículum organitzat en mòduls professionals definits en la normativa que establisca cada títol, i inclourà el mòdul professional d'itinerari personal per a l'ocupabilitat, en els termes recollits en l'annex III.

Article 92. Criteris pedagògics. 1. Els criteris pedagògics emprats en el desenvolupament dels programes formatius dels cicles formatius regulats en aquesta secció s'adaptaran a les característiques específiques de les persones en formació, adoptant preferentment una organització del currículum per projectes d'aprenentatge col·laboratiu des d'una perspectiva aplicada, i fomentaran el desenvolupament d'habilitats socials i emocionals, el treball en equip i la utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació. Es proporcionaran els suports necessaris per a remoure les barreres d'aprenentatge, d'accés a la informació i a la comunicació i garantir la igualtat d'oportunitats.

Article 93. Avaluació. 1. L'avaluació de l'aprenentatge haurà d'efectuar-se de manera contínua, formativa i integradora i realitzar-se per àmbits, mòduls professionals i projecte, tenint en compte la globalitat del cicle. 2. S'establiran les mesures més adequades perquè les condicions de realització dels processos associats a l'avaluació s'adapten a les necessitats específiques de suport

educatiu de cada persona en formació, d'acord amb el Disseny Universal per a l'Aprenentatge (DUA).

4. Competències clau

En la nova llei educativa LOMLOE, les competències clau han estat definides a partir de la recomanació del Consell de la Unió Europea relativa a les competències clau per a l'aprenentatge permanent, tenint en compte a més els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030. Segons la citada recomanació, **l'ensenyament de les competències claus és fonamental perquè els individus aconsegueixin un ple desenvolupament individual, social i professional** en un món marcat per la globalització, la tecnificació i el canvi constant.

Les competències clau es defineixen, en essència, com un conjunt de coneixements, capacitats i actituds. Els **coneixements** ("saber") recullen fets, idees i conceptes que adquirim de manera abstracta; però són les **capacitats** ("saber fer") les que permeten utilitzar i articular els coneixements assimilats en un context determinat, obtenint d'aquesta manera resultats concrets. Les **actituds** ("saber ser"), al seu torn, defineixen les mentalitats i la disposició a actuar davant determinades idees o situacions.

A partir d'aquesta definició tripartida, **es plantegen 8 competències claus**, que han de sostenir el pes de l'educació en les diferents matèries:

1. COMPETÈNCIA EN COMUNICACIÓ LINGÜÍSTICA (CCL)

S'entén com el "resultat de l'acció comunicativa dins de pràctiques socials determinades", i reuneix modalitats comunicatives tan diverses com l'expressió oral i l'expressió escrita, però també la comunicació audiovisual mediada per la tecnologia. **És nuclear perquè el llenguatge és percebut com un aspecte primordial de la socialització i de l'aprofitament de l'experiència educativa**.

En termes pràctics, implica que els estudiants arribin a entendre la diversitat del llenguatge, amb els seus diferents estils i registres. També en són elements fonamentals **la capacitat d'expressar-se oralment i per escrit de manera apropiada i ajustada al context**, i l'habilitat de **comprendre textos complexos**. I en últim lloc, s'apunta a què els alumnes estiguin predisposats a un diàleg crític i constructiu i que siguin conscients de l'efecte que el llenguatge usat té en els altres.

2. COMPETÈNCIA PLURILINGÜE

Implica utilitzar diferents llengües, a més de les pròpies, de manera eficaç per a l'aprenentatge i per a la comunicació. La competència plurilingüe parteix de les experiències individuals del estudiants per desenvolupar estratègies que els permetin realitzar transferències d'una llengua a una altra, incloent en el procés llengües estrangeres o llengües clàssiques si s'escau. Integra, a més, el rerefons històric i cultural d'aquestes llengües, incitant al **desenvolupament d'un repertori lingüístic més ampli i al coneixement, valoració i respecte de la diversitat lingüística** en el context d'una societat democràtica i plural.

3. COMPETÈNCIA MATEMÀTICA I COMPETÈNCIES BÀSIQUES EN CIÈNCIA I TECNOLOGIA (CMCT)

La competència matemàtica es refereix a la **"capacitat d'aplicar el raonament matemàtic i les seves eines per a descriure, interpretar i predir" la realitat**. És una competència que mobilitza coneixements sobre els números i les representacions matemàtiques i la correcta interpretació de les dades. Les actituds i valors que defineix es basen en el rigor i en el respecte a la informació raonada.

D'altra banda, les competències bàsiques en ciència i tecnologia garanteixen un acostament al món físic a través d'**accions "orientades a la conservació i millora del medi natural, i decisives per a la protecció i manteniment de la qualitat de vida i el progrés dels pobles"**. Apliquen, per a aconseguir-ho, la racionalitat científica i la tecnologia disponible per tal de fer avançar, a través de nous descobriments i debats, el coneixement científic.

Aquesta competència pretén promoure les habilitats necessàries per **identificar preguntes** pertinents i **resoldre problemes**, prenent decisions basades en proves i arguments, així com una **actitud crítica i el respecte per les dades i la seva veracitat**.

4. COMPETÈNCIA DIGITAL (CD)

La competència digital **"implica l'ús creatiu, crític i segur de les tecnologies de la informació i la comunicació"** en un ampli ventall de contextos i per a nombrosos fins, que van des de la feina fins a l'oci. Requereix el coneixement dels codis informàtics, tant textuals com gràfics i sonors, i de les lleis, els drets i les llibertats que regeixen l'espai digital.

Es vol així impulsar la familiaritat amb els entorns digitals i l'ús de les eines adequades per a resoldre problemes o situacions de la vida diària, buscant informació, creant contingut o valent-se dels canals de comunicació disponibles,

a més d'altres funcionalitats. És central també el **foment d'una actitud crítica i un ús ètic i segur de les TIC**.

5. COMPETÈNCIA PER A APRENDRE A APRENDRE (CPAA)

Es defineix com la **"habilitat per a iniciar, organitzar i persistir en l'aprenentatge", coneixent els propis processos cognitius** per tal de gestionar-los de manera cada vegada més autònoma. La competència per a aprendre a aprendre es concreta en una metacognició per part de l'aprenent sobre allò que sap i allò que desconeix, en el coneixement del context de cada matèria així com de les tasques que se li demanen, i el coneixement de les estratègies disponibles per a afrontar aquestes tasques. En aquest sentit, la capacitat d'autoavaluació hi juga un paper important, com també el juga el fet que els alumnes se sentin **protagonistes del seu propi aprenentatge**.

La confiança, la curiositat i la motivació incloses en aquesta competència es fomenten a través del plantejament de metes realistes a curt i mitjà termini, la consecució de les quals ha d'afermar el sentiment de realització personal i l'autoconfiança.

6. COMPETÈNCIES SOCIALS I CÍVIQUES (CSV)

Consisteix en l'habilitat d'usar els coneixements sobre la societat per **interpretar i afrontar problemes socials, procurant el benestar individual i col·lectiu** i promovent conceptes com la democràcia, la justícia, la igualtat, la solidaritat o els Drets Humans. Per a això, és primordial el coneixement dels esdeveniments històrics (especialment dels més recents), **la comprensió dels processos socials i culturals, així com la construcció d'una cultura del respecte, de la implicació social i de la col·laboració**.

Es pretén que els estudiants arribin a ser capaços de **comprendre els codis de conducta pertinents en cada context, d'expressar els seus punts de vista respectant els aliens, de ser tolerants pel que fa a les diferències**, i de tenir una mirada crítica sobre el món, gràcies a la qual puguin qüestionar els seus propis prejudicis. D'aquesta manera, els joves podran comprometre's activament en la construcció d'una societat més cohesionada, justa, respectuosa i integradora.

7. SENTIT DE LA INICIATIVA I ESPERIT EMPRENEDOR (SIE)

Aquesta competència implica essencialment **"la capacitat de reconèixer les oportunitats existents per a les activitats personals, professionals i comercials"**, i mobilitza coneixements referents al context social en el qual es es viu, una comprensió genèrica del funcionament de les institucions i dels organismes empresarials i sindicals, o **habilitats com la capacitat de planificació**, tant en la vida personal com en la professional. Inclou, a més, la reflexió sobre les implicacions ètiques de les decisions preses i la creativitat en la cerca de solucions.

Les capacitats associades són, sobretot, la capacitat d'anàlisi, l'adaptació al canvi, l'autocrítica i la bona comunicació, mentre que les principals actituds implicades són **la iniciativa, l'autoconeixement i una mirada creativa sobre els problemes** que els estudiants hagin d'afrontar en el seu futur.

8. COMPETÈNCIA EN CONSCIÈNCIA I EXPRESSIONS CULTURALS (CEC)

La Competència en consciència i expressions culturals **"implica conèixer, comprendre, apreciar i valorar amb esperit crític" les diferents manifestacions culturals i artístiques** i entendre la seva importància com a patrimoni i riquesa cultural dels pobles.

No sols es pretén fomentar aquestes manifestacions com a font d'enriquiment i de gaudi, sinó també **assimilar els seus codis estètics i culturals a fi de poder usar-los com a mitjà d'expressió i comunicació personal**. Requereix, per tant, adquirir una base de coneixements àmplia i variada sobre nombrosos aspectes culturals i socioculturals, incloent l'art i la seva història, la literatura, la filosofia, la tecnologia, el medi ambient, la història cultural… i **ser capaços de realitzar connexions entre aquests fenòmens** i entendre les seves dinàmiques i codis.

Es volen fomentar així actituds com el respecte a la diversitat cultural i el diàleg entre cultures, la creativitat i l'apreciació, l'interès i valoració de les obres artístiques i culturals.

5. Concreció de les competències específiques

Per a la matèria de FOPP es proposen en la normativa les següents competències específiques:

CE1: Identificar en si mateix alguns processos psicològics bàsics implicats en l'aprenentatge, la conducta i les emocions, i desenvolupar processos d'autoregulació que li permeten un aprenentatge al llarg de la vida

CE2: Reconéixer alguns factors personals i socioculturals que intervenen en la comprensió de si mateix en relació amb els altres i en l'adaptació al context social i professional, i respectar i valorar la diversitat.

CE3: Explorar l'entorn, identificar les oportunitats de desenvolupament personal, acadèmic i professional, i utilitzar de manera crítica la informació.

CE4: Definir metes realistes, ajustades al coneixement de si mateix, i utilitzar la informació rellevant per a resoldre la incertesa i adoptar una actitud proactiva en la presa de decisions personals, acadèmiques i professionals

CE5: Dissenyar un projecte personal, acadèmic i professional propi i conjugar les necessitats i els interessos personals i vocacionals amb les oportunitats de l'entorn i les destreses necessàries en la presa de decisions

La concreció de les competències específiques es desenvolupa en la programació de cada nivell educatiu.

Cada competència específica va acompanyada en la normativa d'una descripció que detalla el sentit i la fonamentació del que s'espera que l'alumnat adquirisca, i amplia la informació sobre l'actuació o les actuacions que l'alumnat duria a terme, el context en què ho faria i els sabers que mobilitzaria per a fer-ho. Aquesta descripció ens informa, a més, de les connexions amb les competències clau i els desafiaments del segle XXI.

El quadre següent mostra que hi ha una relació especialment significativa i rellevant entre les cinc competències específiques d'aquestes matèries i algunes competències clau incloses en el perfil d'eixida de l'alumnat quan acaba l'educació bàsica. En tots els casos, aquesta relació opera en les dues direccions. D'una banda, l'adquisició i el desenvolupament de les competències específiques assenyalades contribueix a adquirir i desenvolupar les competències clau amb les quals estan estretament vinculades, i d'altra banda, aquestes competències clau tenen un paper important en l'adquisició i el desenvolupament de les competències específiques.

	CCL	CP	CMCT	CD	CPSAA	CC
CE1	X		X	X	X	
CE2	X			X	X	X
CE3	X	X		X		
CE4	X		X		X	
CE5	X	X	X	X	X	

6. Sabers bàsics

La selecció dels sabers bàsics respon als que es consideren necessaris per al desenvolupament de les competències específiques. L'organització, per la seua banda, es correspon amb les diverses fases de l'orientació personal, acadèmica i professional, i està vinculada directament al pla d'orientació acadèmica i professional que es desenvolupa en els centres educatius.

La concreció dels sabers bàsics es desenvolupa en la programació de cada nivell educatiu, relacionats amb les competències específiques de cada matèria.

A nivell general podem establir que els sabers bàsics necessaris per a desenvolupar les competències específique de les matèries impartides pel nostre departament estan organitzats en tres blocs.

El primer se centra en el **coneixement de si mateix** i, per tant, inclou continguts relatius al coneixement i l'autoreflexió mitjançant l'anàlisi dels

processos cognitius i biològics que influeixen en la conducta, l'aprenentatge i les emocions. També s'aborda l'exploració dels valors, les fortaleses i les febleses propis i les estratègies per a identificar moments d'ansietat i saber potenciar les capacitats pròpies per a afrontar de manera equilibrada les tensions, els desafiaments i les incerteses que es produeixen al llarg de la vida.

En el segon bloc, **coneixement de l'entorn**, s'aborden els sabers que permeten conéixer les possibilitats que ofereix el context, tant en l'àmbit personal, com acadèmic i professional. Així mateix, es recullen les estratègies necessàries per a potenciar l'autonomia en la cerca d'informació fiable i actualitzada i a desenvolupar la competència digital.

En el tercer bloc s'aborden els sabers necessaris per a desenvolupar les competències pròpies, tant de la **presa de decisions com per a la construcció d'un projecte de vida personal,** acadèmic i professional. S'inclouen les fases en el procés de presa de decisions i les estratègies **d'incorporació al món laboral**. Finalment, els criteris d'avaluació que s'han establit estan orientats a conéixer el grau d'adquisició de cadascuna de les competències específiques de la matèria; és a dir, el nivell en el qual l'alumnat és capaç de mobilitzar els sabers conceptuals, procedimentals i relatius a les actituds i els valors en l'àmbit personal, social, acadèmic i professional.

7. Criteris d'avaluació

La concreció dels criteris d'avaluació es desenvolupa en la programació de cada nivell educatiu, relacionant-los amb cada competència específica. De qualsevol manera, hi ha una sèrie d'actuacions relatives a l'avaluació que són comunes a tots els cursos:

Per a aquells alumnes que al llarg del curs presenten alguna distorsió en el seu aprenentatge, s'establiran línies paral·leles d'actuació (amb exercicis específics, suports, activitats alternatives, etc.) a fi d'adquirir les competències específiques de cada nivell. Pretenem un seguiment personalitzat d'aquests alumnes als quals

se'ls subministrarà els exercicis suplementaris que el Departament fixe.

Els retards i les faltes d'assistència injustificada seran penalitzats i es reflectiran en la qualificació final segons acord de centre. En el cas de batxillerat, les penalitzacions per aquest concepte poden aconseguir fins a un 0,25 de la nota final i la pèrdua de l'avaluació contínua en aconseguir el 15% d'absències no justificades respecte al total del curs

L'actitud positiva i participativa dels estudiants és imprescindible per al desenvolupament normal de les matèries. El rebuig a la participació de manera injustificada o l'actitud passiva seran penalitzades i es reflectirà en la qualificació final. Les penalitzacions per aquest concepte poden aconseguir fins a dos punts de la nota final.

És imprescindible mostrar la necessària actitud de respecte cap al professor i cap als companys, en cas contrari, es tindrà en compte de manera negativa.

És absolutament obligatòria la realització personal dels exercicis i activitats que es planifiquen a cada moment. En cas de detectar-se l'intent o realització de còpia o qualsevol altre subterfugi que implique que les activitats no s'han realitzat de manera personal, el fet serà severament penalitzat i en batxillerat suposarà la pèrdua automàtica del dret a l'avaluació contínua pel que l'estudiant només podrà aprovar la matèria mitjançant proves extraordinàries.

És obligatori per a aquest departament fomentar la correcta expressió i redacció en qualsevol de les llengües de la Comunitat, per la qual cosa les faltes d'ortografia seran penalitzades en totes les activitats amb un descompte en la nota d'aquests, segons acord del Centre, que poden suposar fins a dos punts en la qualificació final de la matèria.

8. Models d'informes d'avaluació. Instruments de recollida i registre de la informació

En cada situació d'aprenentatge s'utilitzaran diversos instruments per a la recollida d'informació sobre l'evolució de l'aprenentatge de l'alumnat.

Fomentarem l'ús generalitzat d'instruments d'avaluació variats, diversos, accessibles i adaptats a les diferents situacions d'aprenentatge que permeten la valoració objectiva de tot l'alumnat.

Entre els instruments que emprarem, destaquem:

- Indicadors d'observació i llistes d'acarament, per a analitzar el nivell d'acompliment dels alumnes i realitzar el seguiment actualitzat del seu procés d'aprenentatge.
- Rúbriques, que analitzaran l'avanç i compliment dels criteris d'avaluació.
- Instruments de metacognició i autoavaluació per als alumnes, fomentant l'avaluació formativa individualitzada.
- Diaris d'aprenentatge, instrument de reflexió personal que servirà d'autoavaluació, de manera que siga possible valorar el seu propi aprenentatge, tant respecte als sabers adquirits com al procés.
- Enquestes i formularis per a la coavaluació.
- Observació de l'aula mitjançant diari personal
- Dossier de treball individual (Portfolio)
- Exposició del treball en equip
- Dossier en equip amb la resposta al problema plantejat
- Respostes elaborades per l'alumnat de les preguntes plantejades a l'inici d'activitat.
- Exposició de les mateixes davant el grup classe.

Alguns exemples de rúbriques que podem emprar en funció de les direntes activitats i criteris d'avaluació són:

INDICADORS	NIVELL EXCEL.LENT	NIVELL BO	NIVELL SUFICIENT	NIVELL INSUFI
Relació amb els companys de classe i d'equip de treball	Molt bones relacions amb el companys	Bones relacions amb els companys, no genera conflictes	Té cortes dificultats o desavinences amb algun company, que es resolen sense incidents.	Té problem convivència alguns dels co
Relació amb el professorat	Bones relacions amb el professorat, sense adulacions	Amb el professorat les relacions són bones però millorables	Les relacions amb el professorat són acceptables, però poc sincores	A vegades, s'e amb el profe
Compliment de la normativa a les sessions d'aula i en el transcurs del recorregut a peu pel poble	Accepta i compleix de bon grau les normatives de classe i regles de l'activitat	Segueix les normes i rep les indicacions i ordres sense protestes evidents	Accepta les normes generals amb recel, però les compleix	Es queixa d normes, incor algunes
Comportament dins l'aula i al carrer durant el recorregut	Col.labora per obtenir un bon ordre i comportament; no se l'ha de cridar mai l'atenció	Alguna vegada se l'ha de cridar l'atenció, en aspectes puntuals, no genera desordre	Les seves accions, a vegades, generen tensions, però es solucionen sense arribar a més.	Sovint genera desordre, difi resoldre dur desenvolupam l'activita

Data:	Assoliment excel·lent	AUTOAVALUACIÓ	COAVALUACIÓ Qui la fa?
OBJECTIUS (Inici)	Concreta les intencions que es proposa en fer el portafoli de manera entenedora i amb arguments.	**Punts a millorar:** **Altres observacions:**	**Punts a millorar:** **Altres observacions:**
ESTRUCTURA	Presenta l'estructura establerta. Cada apartat presenta un ordre intern personal i creatiu, que permet evidenciar el procés d'aprenentatge que ha seguit.	**Punts a millorar:** **Altres observacions:**	**Punts a millorar:** **Altres observacions:**
MATERIALS/ RECURSOS	Inclou materials/recursos que aporten informació variada i de qualitat i els	**Punts a millorar:**	**Punts a millorar:**

	No assolit	Poc assolit	Assolit	Molt assolit
Inici	No hi ha salutació ni presentació	Hi ha salutació ràpida i inici abrupte de l'exposició	Hi ha salutació i presentació col·loquial abans d'iniciar l'exposició	Hi ha salutació i presentació dels elements importants de l'exposició així com, si és el cas, dels companys/es de grup
Justificació	No hi ha justificació o exposició de les motivacions que l'han dut a escollir i desenvolupar el tema exposat	Hi ha una justificació molt esquemàtica sobre l'elecció i desenvolupament del tema d'exposició	Hi ha una justificació més o menys treballada sobre l'elecció i desenvolupament del tema d'exposició	Hi ha una justificació rica i elaborada sobre l'elecció i desenvolupament del tema d'exposició
Estructura	No hi ha una estructura clara de l'exposició i és confús i difícil d'entendre	L'estructura no és del tot clara però s'entén parcialment l'exposició	S'entén l'exposició i el missatge que vol transmetre però a moments no resulta del tot clar	S'identifica clarament l'estructura i s'entén el missatge a la perfecció
Llenguatge	El seu discurs és poc fluïd, no posa exemples, no remarca els conceptes importants, llenguatge poc adequat al context	El seu discurs és parcialment fluïd, remarca alguns conceptes importants i posa alguns exemples, llenguatge parcialment adequat al context	El seu discurs és força fluïd, tot i que hi ha alguna interrupció o repetició, remarca gairebé tots els conceptes importants i el llenguatge és força adequat al context	El seu discurs és àgil, fluïd, sense interrupcions, remarca els conceptes importants, té un vocabulari ric i el llenguatge és del tot adequat al context
Expressió no verbal	La seva expressió no verbal denota deixadesa	La seva expressió no verbal pot denotar només a moments una certa deixadesa	La seva expressió no verbal és cuidada	La seva expressió no verbal és cuidada i refinada fins al punt que està pendent de l'auditori i mostra un bon domini de l'escena

Una vegada recollida la informació de cada instrument que apareix en cada situació d'aprenentatge, les dades es traslladen a una llista d'acarament per a comprovar els criteris d'avaluació, seguint un esquema similar al següent:

Competencias	CE1						CE2						CE3						CE4				
Criterios de evaluación	1.1		1.2		1.3		2.1		2.2		2.3		3.1		3.2		3.3		4.1		4.2		4
En Proceso/ Conseguido	P	C	P	C	P	C	P	C	P	C	P	C	P	C	P	C	P	C	P	C	P	C	P
NomAlumne																							
NomAlumne																							

9. Avaluació de la pràctica docente

La pràctica docent ha de ser també objecte d'avaluació per a poder reconduir-se en cas necessari.

Establim diferents moments i instruments d'avaluació de la pràctica docent:

En l'actuació diària es recull informació sobre la pràctica docent a través de l'observació directa (feedback) i els comentaris que els estudiants realitzen en el seu diari personal d'aprenentatge.

En finalitzar cada unitat didàctica s'utilitza una rúbrica per a mesurar i valorar la pràctica docent, completant una enquesta que ens ajuda a fer una reflexió i possible millora de la nostra labor a l'aula. Les dades sobre els quals es pregunta als alumnes abasten diferents apartats relacionats amb la programació de l'assignatura: materials i recursos, distribució de l'espai, planificació de la matèria, distribució de les unitats didàctiques, motivació, accessibilitat del docent, ús de les TIC, activitats complementàries i extraescolars, etc.

Al costat d'aqueixa recollida de dades s'efectua la pertinent autoavaluació mitjançant una rúbrica confeccionada per a tal fi amb la finalitat de reflexionar sobre la marxa del curs. Les conclusions d'aquesta avaluació es publiquen en xarxa a manera d'actes i coincidint amb cada trimestre.

A més, cada vegada que els instruments d'avaluació o indicadors d'assoliment ens mostren una desviació dels nostres objectius, proposem les millores necessàries i així es reflecteix en el blog del departament de manera pública.

10. Mesures d'atenció per a la resposta educativa per a la inclusió

El Decret 104/2018, de 27 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià, estableix com una de les línies generals d'actuació la gestió curricular. Els processos de planificació i desenvolupament curricular han de tindre present la diversitat de l'alumnat i complir amb una sèrie de requisits:

• Estimular la implicació de l'alumnat.
• Aplicar mitjans de presentació i expressió múltiples i diversos.
• Utilitzar metodologies actives que promoguen la interacció, col·laboració i cooperació entre l'alumnat.
• Incorporar processos i instruments participatius d'avaluació.
• Seleccionar i elaborar materials que complisquen amb els criteris d'igualtat, no discriminació i sostenibilitat, que tinguen en compte la perspectiva de gènere i, a més, que siguen accessibles.

Donat que la practica totalitat de l'alumnat que cursarà aquestes matèries presenta necesitats de suport educatiu en diferents graus es fa imprescindible abordar les màteires des d'un efocament inclusiu i universal que puga donar resposta a totes les seues necessitats. Es per això que es proposa seguir en el disseny dels contextos i situacions els següents Principis del Disseny Universal d'Aprenentage, Ronald Mace (1998)

Principi 1. Ús equitatiu: Els espais, activitats i materials han de ser accessibles i equitatius per a poder ser emprats per persones amb diferens capacitats i habilitats. Per a aplicar aquest principi cal:

• Proporcionar oportunitats d'ús idèntiques quan siga possible i si no ho és, que siguen equivalents en el seu ús.
• Evitar segregar i estigmatitzar. L'aula ha d'acollir a tots els seus estudiants i professorat i promoure el sentiment de pertinença evitant prejudicis i tenint altes expectatives cap a tots els nostres estudiants.
• Oferir privacitat i protecció a tots els seus usuaris.
. • Proporcionar seguretat a tots els usuaris. L'aula ha de proporcionar un entorn segur on tots se senten benvinguts i protegits.
• Afavorir la implicació de l'alumnat en el seu propi aprenentatge.

Principi 2. Flexibilitat en l'ús: Aquest principi implica l'ús de múltiples maneres d'accés i expressió i afavorir el processament amb diferents nivells d'aprofundiment. Per a aplicar aquest principi hem de:

• Proporcionar diverses alternatives per a aconseguir les metes educatives. Per exemple, flexibilitzant el currículum mitjançant el disseny d'activitats multinivell o utilitzant diferents estratègies metodològiques.
• Adaptar-se al ritme i velocitat de l'alumnat.
• Presentar el material en diversos formats i amb diversos graus de complexitat.
• Oferir diverses vies per a accedir a la informació, per al processament i per a l'expressió del coneixement.
• Oferir múltiples opcions per a la col·laboració perquè les interaccions han de ser accessibles per a tot l'alumnat.
. • Garantir suports per a facilitar l'aprenentatge.

Principi 3. Ús simple i intuïtiu: Aquest principi implica assegurar-nos que el nostre alumnat comprén el que ha de fer. Al·ludeix a la facilitat per a entendre la tasca, no a la complexitat d'aquesta. Per a aplicar aquest principi caldrà:
• Eliminar la complexitat que no siga necessària i els elements que poden provocar distracció durant el procés d'aprenentatge, sense que això supose simplificar la tasca.
• Garantir l'accessibilitat cognitiva
• Facilitar que l'alumnat sàpia quina és la informació important i quina la complementària o menys rellevant.
• Donar a conéixer amb claredat a tot l'alumnat els objectius, les tasques que es realitzaran, els terminis i els mètodes d'avaluació.
• Adaptar el disseny a diferents rangs de competència lingüística i diversitat cultural.
• Donar feedback immediat durant i després de completar la tasca

Principi 4. Informació perceptible: Aquest principi implica que la informació siga perceptible per a tot l'alumnat. Per a aplicar aquest principi serà necessari:
• Assegurar que les condicions ambientals permeten que els continguts siguen fàcilment perceptibles per tot el nostre alumnat.
• Garantir l'accessibilitat sensorial.
• Utilitzar les estratègies i els suports tècnics que siguen necessaris per a l'alumnat amb limitacions sensorials temporals o permanents.
• Utilitzar diferents modalitats (tàctil, auditiva, visual), estratègies i suports tècnics per a presentar la informació essencial.
• Assegurar la comunicació de manera accessible entre tots els membres de la comunitat educativa.

• Comprovar l'accessibilitat dels recur sos en línia segons els estàndards de la WCAG

Principi 5. Tolerància a l'error: Aquest principi implica que el professorat dinamitze estratègies encaminades a identificar i reconduir qualsevol situació problemàtica. Per a aplicar aquest principi cal:

• Oferir feedback regularment i oportunitats per a corregir errors.

• Avaluar els coneixements previs necessaris i ajustar el procés d'ensenyament per a minimitzar el fracàs en l'aprenentatge.

• Assegurar l'accessibilitat emocional per a evitar la frustració i indefensió apresa i crear un entorn d'aprenentatge segur on l'error forme part del procés d'aprenentatge.

Principi 6. Poc esforç físic: Aquest principi implica que els espais i activitats han de ser físicament accessibles Per a aplicar aquest principi s'ha de:

• Garantir que les dificultats físiques no siguen un obstacle per a l'accés i elaboració de la informació, ni per a l'expressió de l'aprés.

• Assegurar que els espais del centre i les activitats programades siguen accessibles físicament, és a dir, permetre que totes les persones arriben i romanguen i realitzen les activitats amb comoditat.

• Promoure que l'ús d'eines d'escriptura, tablets, teclats o qualsevol tecnologia s'adapte a les capacitats de prensió, pressió, rapidesa, etc. de cada usuari.

Principi 7. Dimensions que permeten un ús adequat: Aquest principi implica la realització d'adaptacions o adequacions necessàries per a adaptar-se a l'usuari, quan la resta de principis s'han aplicat i no han sigut suficients. Per a aplicar aquest principi hem de:

• Assegurar que l'extensió dels continguts permeta la seua comprensió i maneig.

• Revisar que els espais, tant físics com virtuals, i les eines permeten l'ús adequat per part de tots els membres de la comunitat educativa.

• Garantir que les adaptacions estiguen connectades amb la programació d'aula.

També es fa necessari assegurar l'**accessibilitat física, sensorial, congnitiva i emocional** de tot l'alumnat des d'un model de Disseny Universal de l'Aprenentatge accessible (DUA- A), per això hem de comprovar que es reuneixen les condicións adequades en tots aquests aspectes:

Aspectes físics:

- Condicionar l'accés al centre mitjançant rampes en l'entrada i ascensor a l'interior.
- Ampliació de l'espai entre taules i cadires per a afavorir la deambulació amb la màxima autonomia i diferents maneres d'organitzar el mobiliari de l'aula.
- Realitzar una distribució dels elements de l'aula que garantisca que tot l'alumnat arriba adequadament als materials i té visibilitat a la pissarra, al professorat, etc.
- Adaptar tisores i altres materials fungibles per a l'alumnat esquerrà.
- Tindre tota la classe ordenada que afavorisca la deambulació i localització dels recursos materials (han d'estar col·locats a l'altura de l'alumnat per al seu abast).
- Ordenar i etiquetar els materials per ambients per a facilitar l'accés, amb prestatgeries accessibles.
- Disposar d'un fons social en el centre i facilitar el préstec de materials per a l'alumnat amb dificultats econòmiques i els qui el precisen.
- Tindre en tot moment localitzades i correctament custodiads els tractaments farmacològics i informar degudament a tot el professorat de la seua ubicació i utilització.

Aspectes sensorials:

- Situar a l'aula cartells o panells informatius el text dels quals es presenta en fonts de major grandària i contrast de color.
- Adequar la il·luminació de l'aula, evitant reflexos que afavorisquen una visió òptima, mitjançant la col·locació d'estors i pissarra en acabat mat.
- Cuidar l'acústica de l'aula i espais de treball,
- Organitzar la distribució de l'aula, de manera que tot l'alumnat puga veure i sentir la informació necessària des dels diferents llocs.
- Utilitzar diferents formats per a presentar la informació (visual, auditiu, gestual, digital, etc.).
- Donar suport a les explicacions amb claus visuals, orals i fins i tot gestuals que afavorisquen la seua comprensió

Aspectes cognitius:

- Facilitar el desplaçament pel centre amb senyalitzacions en el sòl, parets i portes..

- Situar en un lloc visible de l'aula, les normes de convivència, el protocol d'actuació i a qui acudir en cas de conflictes.
- Acompanyar l'explicació de les activitats amb instruccions clares i concises, especificant l'objectiu que es pretén aconseguir.
- Graduar les activitats amb diferents graus de complexitat cognitiva.
- Organitzar la sessió amb diferents activitats que permeten xicotets descansos i, fins i tot, moviment entre activitat i activitat per a afavorir l'atenció dels alumnes amb més dificultats a l'hora de mantindre l'atenció sostinguda.
- Eliminar elements de distracció i factors que generen càrrega cognitiva (estructurant bé els continguts, dividint els continguts complexos en unitats més senzilles, oferint organitzadors, etc).
- Assegurar que els contextos virtuals i tecnològics d'aprenentatge no suposen una barrera (revisar l'accessibilitat de les webs, la comprensió de l'aula virtual, les normes de les classes virtuals, etc) i realitzar les adaptacions necessàries en els elements de maquinari.
- Complementar la informació mitjançant suport visual, auditiu, gestual, digital, etc. abans i durant la realització de l'activitat per a afavorir la comprensió.
- Utilitzar textos i continguts derivats dels seus focus d'interés, que connecten amb els seus coneixements previs i que resulten funcionals.
- Afavorir l'ús de diccionaris i traductors digitals que faciliten l'accés als continguts en la llengua vehicular.
- Emprar diferents instruments d'avaluació que permeta a l'alumnat diferents maneres d'expressió.

Aspectes emocionals:

- Potenciar un clima d'aula en el qual tot l'alumnat se senta còmode, acollit i valorat, capaç d'intervindre i participar de manera segura.
- Desenvolupar activitats que afavorisquen la integració i cohesió del grup amb la participació de l'alumnat.
- Centrar-nos en les fortaleses de cadascun dels alumnes i alumnes i donar-nos suport en elles a l'hora d'intentar treballar les seues febleses.
- Plantejar activitats en les quals el professorat s'assegura que tots i cadascun dels alumnes i alumnes pot expressar i demostrar algun contingut aprés.
- Conéixer la situació emocional de l'alumnat per a donar una resposta a les seues necessitats i que se senten valorats/des i acollits/des.

- Plantejar activitats i projectes que afavorisquen la participació de tots i totes, valorant les aportacions de cadascun/a.
- Flexibilitzar els temps en la realització de les tasques, respectant els ritmes d'aprenentatge.
- Dinamitzar projectes que afavorisquen l'aprenentatge entre iguals o la tutorització.
- Fomentar la pràctica d'habilitats socials i emocionals perquè l'alumnat aprenga a expressar els seus sentiments i gestionar les seues emocions.
- Elaborar les normes de l'aula implicant l'alumnat.
- Formar i empoderar l'alumnat com a motor clau en la resolució de conflictes i com a mediadors d'aquests.